

מצות התכלת טעמי המצוה, כוונותיה וסגולותיה

~ ליקוט ממשנתם של רבותינו ~

הקיפם חוקיו כחומה עטרת.
טוטפת בראשם ונזר כותרת.
ומזוזות בפתחם לילה למשמרת.
ותכלת בבגדם לדוגמתו ניכרת.
לתתם לשם ותהילה ולתפארת.
מתוך שיר לברית מילה
מחזור ויטרי

שהציצית מוספת קדושה לישראל

"והייתם קדושים לא-להיכם" זו קדושת כל המצות, אתה אומר זו קדושת כל המצות או אינו אלא קדושת ציצית? אמרת במה ענין מדבר בקדושת כל המצות. רבי אומר זו קדושת ציצית, אתה אומר זו קדושת ציצית או אינו אלא קדושת כל המצות? כשהוא אומר "קדושים תהיו" (ויקרא יט, ב) הרי קדושת כל המצות אמורה, הא מה ת"ל "והייתם קדושים לא-להיכם" זו קדושת ציצית. מגיד שהציצית מוספת קדושה לישראל.

ספרי במדבר פיסקא קטו ד"ה למען תזכרו

תכלת אלו ישראל

תכלת אלו ישראל העטופים בציצית, דכתיב ביה פתיל תכלת.

פסיקתא זוטרתא שמות פרק כה ד"ה וזאת התרומה

כאילו אתה רואה את כסא הכבוד

"וראיתם אותו" אותו ולא אותה, שאם עשית כן, כאלו כסא כבוד אתה רואה, שהוא דומה לתכלת.

במדבר רבה פרשה יז ד"ה ועשו להם

התכלת - חילוק כבוד ליראיו

אמר חזקיהו מה נשתנית תכלת משאר מיני צבעונין שצוה הא-להים להיות בציצית? מפני שתכלת דומה לעשבים, והעשבים דומים לים, והים דומה לרקיע, והרקיע דומה לקשת, והקשת דומה לענן, והענן דומה לכסא, והכסא דומה לכבוד, שנאמר (יחזקאל א) "כמראה הקשת אשר יהיה בענן" וגו'. וחלק ליראיו תכלת שהוא מעין כבודו שנא' (במדבר טו) "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת", הוי "ויבא מלך הכבוד" שהוא חולק כבוד ליראיו.

במדבר רבה פרשה יד ד"ה ג ביום השביעי

ראיית התכלת כמו ראיית פנים שלמעלה

חזקיהו אומר אף למראה הקשת דומה התכלת הזאת, שנ' "כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב". ואם תאמר, הרי הכל רואין את הקשת, אלא זה שאנו רואין אחריה, אבל פניה שלמעלה אין כל בריה יכולה להסתכל בו. לפיכך צונו הקב"ה על התכלת, שכל זמן שאנו רואין אותה כאלו אנו רואין פני שכינה.

מעשה באחד שביקש להכנס לזונה, והפכה הרוח ציציתו לפניו, ויצא והלך לו. אמרה לו מה ראית. אמר בכבודו של הקב"ה ראית.

משנת רבי אליעזר פרשה יד

ציצית מצלת מן המיתה

ר' יהודה בן שלום אומר גדולה היא הציצית שהיא מצלת מן המיתה. שהרי שאול היה רודף אחרי דוד, והיה מותר לדוד להרגו, אלא שהיה זהיר בציצית, שנאמר "ויקם דוד ויכרת את כנף המעיל". כיון שיצא לו, יצא מחזור אחריו, ואמר לו "ואבי ראה גם ראה" [וגו']. ולמה הוא קורא [אותו] "אבי"? שהיה חמיו, וחמיו שלאדם כאביו. מה הוא אומר "גם ראה"? אמר לו, לא תהא רואה כאלו הכנף בידי בלבד, אלא אלו הייתי רוצה ראשך בידי. ואחר כך היה מתחרט על הדבר. [אמר] שמא כשם שאמר לי יצרי לכרות את כנפו ושמעתי לו, שמא אלו אמר לי להרגו הייתי הורגו. ד"א ואמר "ואבי ראה גם ראה". אמר לו, "ראה" שנפלת בידי

ורחמתי עליך, "גם ראה" שאלו נפילתי בידך לא היית מרחם עלי. מי גרם לו שינצל, הציצית שהיה זהיר בה.

משנת רבי אליעזר פרשה יד

התכלת הוא לבוש של הארון

ר' יהודה בר' שלום אומר, למה הזהירה תורה על התכלת? לפי שכל הכלים שבמקדש, כשהיו נוסעין, היו מכסין אותן בלבוש תכלת, ואחר כך נותנין עליהן עור תחש מלמעלה. אבל הארון אינו כן, אלא תכלת מלמטן, שנאמר "ובא אהרן ובניו בנסע המחנה", ועור תחש באמצע, ותכלת מלמעלה, שנאמר "ונתנו עליו כסוי עור תחש ופרשו עליו בגד כליל תכלת מלמעלה", חוץ מן המזבח, שלא היה עליו אלא בגד ארגמן, שנאמר "ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן". למה ארגמן? שהוא דומה לאש. ולפי שהיה הארון מכוסה תכלת, אמר הקב"ה מי שהוא עוסק בתורה יבוא וילבש לבוש הארון.

משנת רבי אליעזר פרשה יד

על ידי תכלת נזכרים במופתים שנעשו במטה הא-לקים

ר' יהודה ביר' אלעאי אומר, למה הזהירה תורה על התכלת? מפני שהתכלת דומה לספיר, ומטה הא-להים סמפירינון היה, לומר לך, שכל זמן שישראל מסתכלין בתכלת הזו, יהו נזכרין כל אותן האותות והמופתים שעשה הקב"ה במטה הזה. ומניין שהמטה הזה של סמפירינון? שנאמר "והכית בצור" [הצור אינו אומר, אלא בצור], מלמד שהמטה הזה של סמפירינון היה ועשר מכות היו כתובין עליו.

משנת רבי אליעזר פרשה יד

על ידי תכלת נזכרים במה שכתוב על הלוחות

וחכמים אומרים, למה הזהירה התורה על התכלת? מפני שהתכלת דומה לספיר, והלוחות היו שלספיר. לומר לך, שכל זמן שישראל מסתכלין בתכלת הזאת, הן נזכרין במה שכת' בלוחות, ומקיימין אותן. וכן הוא אומר "והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם". אחד לוחות הראשונות ואחד לוחות האחרונות של ספיר

היו, שנאמר "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים", ואומר "מעיו עשת שן מעולפת ספירים".

משנת רבי אליעזר פרשה יד

ע"י היסורים שמקבל בעד מצוות תכלת מתאהב לפני הקב"ה מצוות בזויות בעולם, מה לך יוצא ליסקל על שמלתי את בני, מה לך יוצא לישרף על ששמרתי את השבת, מה לך יוצא ליהרג על שאכלתי מצה, מה לך לוקה בפרגול על שעשיתי סוכה, על שנטלתי לולב, על שהנחתי תפילין, על שהטלתי תכלת, על שעשיתי רצון אבא שבשמים, הה"ד (זכריה יג) "ואמר אליו מה המכות האלה" מכות האלה גרמו לי להאהב לאבי שבשמים.

ויקרא רבה פרשה לב ד"ה ויצא

תכלת זכר למכת בכורות

ולמה היו הציצית של חוטין משל לבן, ולא של תכלת, התכלת הי' כנגד מכת הבכורות שהיתה בלילה, כשם שהתכלת שחור כך הלילה חשיכה היא, ולפי שאותה מכה היתה של שיכול בנים, ואבידת בנים נקרא שיכול, שנאמר "ואני כאשר שכולתי שכלתי" (בראשית מג, יד).

תכלת. תכלית חיותם. לכך צוה הקב"ה ליתן חוט תכלת זכר לנס שעשה להם הקב"ה שהכה במכת בכורות.

ולמה שמונה חוטין. השבעה כנגד שבעת ימים שהלכו מן יציאת מצרים עד שעברו את היום, והשמיני כנגד טביעת מצרים, שהיתה ביום השמיני, שנאמר "וישב היום לפנות בקר" וגו' (שמות יד, כז).

מדרש אגדה במדבר פרק טו ד"ה ועשו להם

כאילו הדר שכינה עליו

"יראה אל עבדיך פעלך והדרך על בניהם", ואין הדרך אלא טלית הדור, הדומה להדור שלך, שנאמר "הוד והדר לבשת" (תהלים קד, א). דאמר ר' חזקיה ואית דאמרי בשם ר' מאיר, תכלת דומה ליס, ויס דומה לעשבים, ועשבים דומים לאילנות, ואילנות לרקיע, ורקיע לנוגה, ונוגה לקשת, וקשת לדמות, שנאמר

"כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה'" (יחזקאל א, כח), אמר ר' חזקיה בזמן שישראל מתכסין בציצית, לא יהיו סבורין שמא תכלת הן לובשין, אלא כך יהיו ישראל מסתכלין בציצית כאילו הדר שכינה עליהן, שנאמר "וראיתם אותו", אותם לא נאמר, אלא אותו להקב"ה, הוי "והדרך על בניהם".

מדרש תהלים מזמור צ

תכלת ולבן - ב' סימני טהרה

ומאן דאית ביה תורה בלא מצוה או מצוה בלא תורה כביכול כאילו הוו ביה בפרודא אבל בדא ודא כאילנא דענפוי מתפרדין לימינא ולשמאלא ואילנא יחודא דתרווייהו באמצעיתא, רשיעיא אינון רשימין בלא סימנין דטהרה אינון דלית להון תפלין על רישא ודרועא, ואינון דלא רשימין בתורה ובמצות ואלין דלא נטרין זכור ושמור ולא רשימין בתכלת ולבן דציצית ואלין דלא רשימין באלין סימנין שקץ הם לכם לאו אינון ישראל אלא עמי הארץ, מה אלין שקץ ושרץ, אוף אינון נ"א כן שקץ ושרץ כמה דאוקמוה מארי מתניתין עמי הארץ הם שרץ ונשותיהם שקץ ועל בנותיהם אתמר (דברים כז) "ארור שוכב עם כל בהמה".

רעיא מהימנא פרשת משפטים קיט ע"א

לבן ותכלת - הוי"ה ואדנ"י/רחמים ודין

והאי תכלת איהו דין, דינא אדנ"י, דינא דמלכותא דינא, ותרין גוונין רשימין בטלית חד חוור וחד תכלת ועל תרין גוונין אלין אתמר (שמות כד) "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר לבנת" לובן דספיר דאיהו כליל בתרין גוונין רחמי ודינא חוור ואוכס אוכמו דתכלת, ועל תרין גוונין רמיזו רבנן מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן למהוי ברתא דמלכא ק"ש יחודא דקודשא בריך הוא כליל מתרין גוונין אלין דאינון ידו"ד אדנ"י רחמי ודינא כגוונא דקודשא בריך הוא כליל ב' גוונין יהו"ה אדנ"י למהוי רחמי ודינא כסא דין וכסא רחמים (מטטרון) כמראה אבן ספיר.

רעיא מהימנא פרשת פנחס רכו ע"ב

רק מי שיש לו תכלת בבגדו תפלתו מתקבלת

אמר קודשא בריך הוא למשריין דלעילא מאן דמצלי בין יהא גבור בין יהא חכם בין יהא עשיר בזכוון גבור חכם בתורה ועשיר במצות לא ייעול בהיכלא דא צלותיה עד דתחזון ביה סימנין אלין דיהב גרמיה ביה תקונין דילי ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין אם הרב דומה למלאך יי' צבאות תורה יבקשו מפיהו למאן דיהא רשים באלין סימנין בלבושיה תקבלון צלותיה סימנא חדא דיהא רשים בצלותיה בתכלת בכנפי מצוה ציצית דאיהו דמי לרקיע דאיהו מטטרון דיוקנא דיליה תכלת שבציצית...

רעיא מהימנא פרשת פנחס רכו ע"ב

מצבע זה מפחדים עליונים ותחתונים!

תכלת שבציצית איהו תכלת דכל גוונין דאיהי תכלית די' ספיראן וביה ותכל כל עבודת אהל מועד ואיהי לשון כלה הדא הוא דכתיב (במדבר ז) "ויהי ביום כלת משה להקים את המשכן" ואוקמוה רבנן כלת כתיב ואיהו תכלת דשרגא דאכיל תרבין ועלוון ועליה אמר יחזקאל דמות כמראה אבן ספיר דמות כסא, סגולה דהאי אבן מאן דירית לה לא שלטא נורא דגיהנם עליה, לית נורא בעלמא מקלקל לה, ולא כל מיני מתכות, כל שכן מיא דלא מזיקו לה, מאן דירית לה אתקיים ביה (ישעיה מג) "כי תעבור במים אתך אני" וגו', וכל עלאין ותתאין דסטרא אחרא דחלין מניה, תכלת דימא בגיניה אתמר כי תעבור במים אתך אני, דבסגולה דא סוס ורוכבו רמה בים דא ממנא דמצרים, מגוון דא דחלין עלאין ותתאין, משריין דימא דחלין מניה ומשריין דרקיעא דאיהו תכלת מניה דחלין משריין דתכלת דנורא דגיהנם דחלין מניה.

רעיא מהימנא פרשת פנחס רכו ע"ב

רומוז למדה הכוללת הכל, שהיא בכל, והיא תכלית הכל

אבל הזכרון הוא בחוט התכלת, שרומוז למדה הכוללת הכל שהיא בכל והיא תכלית הכל, ולכן אמר "וזכרתם את כל" – שהיא מצות השם. וזהו שאמרו (מנחות מג ע"ב) מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא

הכבוד וכו', והדמיון בשם גם הגוון תכלית המראות, כי ברחוקם יראו כולם כגוון ההוא, ולפיכך נקרא תכלת.

רמב"ן במדבר טו, לה

בגימטריא "כסא הכבוד"

פתיל תכלת באתב"ש, ואמ"כ אלכ"א, בגימ' כסא הכבוד או כסא כבודו, וכתוב "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו", ותכלת דומה לכסא הכבוד.

תוספות השלם פרשת תצוה

תכלת מכלה אויבי ה'

ויש מפרשים לשון תכלת על פעולתו לכלות אויבי יי' ועוברי מצותיו.

ריקאנטי במדבר טו, לז

ע"י הסתכלות בתכלת מקיים שלש מצוות

"הראיני את מראיך", אילו מצות התלויין בראייה כגון... והשלישית להסתכל בציצית ובזה מקיים ג' מצות שזוכר המקום ית' שמו, ותכלת דומה לים וים לרקיע ורקיע לכסא הכבוד, קריע' ים, תכלת דומה לים, כל התורה ציצי"ת וח' חוטין וה' קשרים בגימט' תרי"ג. משל למלך שאמר לעבדו תעשה לי דבר זה וקשר לי קשר לזכר, וכשאמר לו ד' דברים או ה' אני צריך להרבה קשרים, מעתה אקשור קשר אחד ואזכור כולם.

דרשות מהר"ח אור זרוע סי' יג

קורח נטרד לפי שלעג ממצוות תכלת

וגדולה מצות ציצית שלא ילעג אדם על מצות ציצית שלא יעשה לו כמו שנעשה לקורח, כי רש"י פירש למה נסמכה פרשת קורח לפרשת ציצית שהיו מלעיגים עליה כי היו עמו נשיאי עדה קרואי מועד אנשי שם ולבשו טלית שכולה תכלת מין אחד ואמרו למשה כגון זו חייבת בציצית או לא ואמר חייבת, ואמרו מה טלית שכולה מין אחד חוט של תכלת פוטר אותה, זו שכולה תכלת לא כל שכן שתפטור עצמה, ומתוך כך נטרדו ונבלעו ונשרפו, כי אמרו חכמים קרח היה מן הבלועים ומן השרופים.

דרשות מהר"ח אור זרוע סי' יג

זכירת קריעת ים סוף ומתן תורה

...תכלת דומה לים וים דומה לרקיע... כי זה לרמוז על ידי התכלת שדומה לים, לזכור ניסים שעשה לנו הקב"ה על הים. ועל ידי מה שדומה לרקיע. לזכור מה שהרכין שבעה רקיעים כשירד לסיני לתת לנו התורה.

ריטב"א חולין פט ע"א

להתבונן בתכליתו

דע שענין ציצית הוא ענין הבטה, מלשון "מצייץ מן החרכים", ר"ל שיביט האדם אחריתו ויביט לארץ, ולכן צוה הכתוב "על כנפי בגדיהם", לפי שהכנף למטה מן הבגדים, וארבע כנפות כנגד ארבע רוחות ר"ל שלא יוכל להסתתר מיום הדין באחד מארבע פנות. "פתיל" זה יצר הרע שהוא פתלתול ועקש ומסית האדם. ואחז"ל יצר הרע בתחלה נעשה כחוט של עכביש וגומר. ואמר "תכלת" שיבין ויכיר תכליתו. שמונה חוטין כנגד שמונה עשרות חיי האדם, דכתיב "ואם בגבורות שמונים שנה". חמשה קשרים כנגד חמשה חושים, והם ראייה ושמיעה וטעם וריח ומישוש, ונפסדין בתכליתו מן העולם.

שו"ת הרשב"א ח"ז סי' תקלח

רמז שהגוף והנפש הכל לה'

ועוד אומר לי לבי שיש בו רמז וזכרון שגופו של אדם ונפשו הכל לה' ברוך הוא, כי הלבן רמז לגוף שהוא מן הארץ שנבראת מן השלג שהוא לבן, כדאשכחן בפרקי רבי אליעזר (פ"ג), הארץ מהיכן נבראת, משלג שתחת כסא הכבוד. וחוטין רמז אל הגוף, כענין אמרם כי תחילת בריאת הגוף הוא כעין חוטין, וכמו שאמרו זכרונם לברכה בפרק המפלת (גדה כה ע"ב), אמר רב עמרם תנא שני ירכותיו כשני חוטין של זהורית, שני זרועותיו כשני חוטין של זהורית. והתכלת אשר עינו כעין הרקיע ירמוז לנפש שהיא מן העליונים, ולזה רמזו באמרם (מנחות מג ע"ב), מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שהתכלת דומה לים, והים דומה לרקיע, והרקיע דומה לכסא הכבוד, שנאמר (שמות כד, י) "ויראו את א-להי ישראל" וגו', ואומר (יחזקאל א, כו) "כמראה אבן ספיר דמות כסא", ותחת כסא

הכבוד מקום שנפשות הצדיקים גנוזות שם, ומפני כן אמרו (מנחות לט ע"א) שכורכין חוט התכלת על הלבן, שהנפש היא העליונית והגוף תחתון. ספר החינוך מצוה שפו ד"ה שורש המצוה

תכלת מכפר על עוון שנאת חנם

תכלת בגימטריא שנאת חנם עם הכולל, לומר לך שהיה התכלת מכפר על שנאת חנם.

רבינו אפרים עה"ת פ' שלח

...ודע כי תכלת בגימטרי' שנאת חנם (ולכן אפשר לומר טעם למה חלק קרח על תכלת כי היה לו שנאת חנם על משה ואהרן ולכן היה מתלוצץ על מעלת תכלת שהוא מכפר על שנאת חנם כנזכר לעיל טעם לדבר), שהוא מכפר על שנאת חנם ובלבד שישוב ממנה האדם בתשובה גמורה ויסירם מלבו... הרמ"ע מפאנו, מאמר צבאות ה' חלק שני

וכנ"ף עם תכל"ת גי' אלפי"ם ות"ת, כי ד' ציצית ננד ד' גליות, ויש ג' ציצית בפ', שבכל ציצית ד' כנף, ובכל כנף א"ף וחימ"ה, וכנ"ף עם תכל"ת שהוא נגד גלות אדום האחרון, בסוד תכל"ת גי' שנאת חנם, הכל ביחד אלפים ות"ת גבוראן (אד"ר קל"ז) סוד ב' אלף וארבע מאות גבוראן וכולן נמתקין בסוד צדי"ק יו"ד וא"ו נו"ן, יו"ד רא"ש וי"ו שי"ן למ"ד מ"ם ב' פעמים, גי' אלפים ות"ת, כי לקתה כפלים בחטאתיה.

הגרמ"מ משקלאו זצ"ל, כתבי הגרמ"מ עמ' עז

זכר לתכלת

וזכורני דהוה מהדר (- בעל תרומת הדשן) לעטרה בטליתו אחר משי שהיא צבוע תכלת שקו' הימיל בלויא, או שאר בלאו, אבל אשתו נתנה לו טלית שהמשי שלה הוי אדום, ומ"מ היה מברך עליו כמה ימים.

לקט יושר לתלמיד תרומת הדשן

הנביאים רואים בחזיון כעין תכלת ולבן למעלה
תכלת לפי שדומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא היקר, על כן צוה
בהיות מוצא צבע תכלת שיקח פתיל תכלת וישים עם הלבן, לפי שיש בו כעין
צמר ופשתים למעלה, ולא ממש אלא כחזיון הנביאים נדמה להם כן, "ושער
רישיה כעמר נקי" (דניאל ז, ט), "והאיש לבוש הבדים" (שם ט, ג), על כן צמר
ופשתים אסור אם לא בציצית.

פירושי התפילה לרוקח עמ' רצד

רמז על דרך הממוצע

רמז נפלא בבחינת המיצוע בכל המידות וההתרחק מן היתרון והחסרון כי הם
פחיתות, והמיצוע הוא טוב כמו שאמר שלמה המלך ע"ה "אל תט ימין ושמאל
הסר רגלך מרע", והתכלת כך הוא טבעו שהוא אמצעי בין מראה הלבן המפזר
הראות, ובין מראה השחור המקבצו, והוא משותף משניהם עד שמפני זה הוא
מחזק הראות ומקיימו כי הוא נאות אצלו. ועי"ז יתבונן שהמיצוע בכל המעשים
האנושיים הוא הראוי והנאות כמו שהמראה הזה הוא ממוצע בין המראות. ועל
כן "על בגדיהם" כי עיקר בגדיו של אדם הם שלימות המדות כמ"ש "בכל עת
יהיו בגדיך לבנים" ואם נצרף לזה מה שאחז"ל שנרמז בגוון תכלת אל הנמצא
העליון שכל העינים כלות אליו, וכמאמר חז"ל: "וראיתם אותו מגיד שכל המקיים
מצות ציצית כאילו הקביל פני השכינה, שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע
ורקיע דומה לכסא הכבוד, רמזו בזה שאותו קאי על השכינה, יוקח משם ענין
נפלא והוא שנדע שהגבלה וההשערה אלקית בכל המעשים היא ההשערה
האמיתית שעליה ראוי להשען בכולן ולא כאשר ישפוט שכל האנושי לבד, ולזה
השערת התורה אלקית והגבלותיה בכל מצוותיה, בה לבד יחיה האדם ולא
בזולתה, ולהיות זה כלל גדול לכל המצוות המעשיות ולכל פעולות האדם
הנתונות להשערתו, אמרו רז"ל: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'" מגיד
הכתוב שכל המקיים מצות ציצית כאילו מקיים כל המצוות וכל המבטל מצות
ציצית כאילו ביטל כל המצוות. כי מי שיקיים ענין זאת ההשערה וההגבלה
הנכבדה על ידה יתקיימו כל המצוות המעשיות, ואם יצאו מההשערה נמצאו כולן
בטלין משלימותן.

עקידת יצחק פרשת שלח

בקל היה לעשות תכלת

...וסברה הוא דשמה יחזור דבר... שיהא תכלת מצוי, כ"ש למאי דכתב סמ"ג דאותו דג חלזון הוא בים המלח וכתב סימנין, בקל היה לעשות תכלת...
שו"ת מהרי"ל החדשות סי' ה' ד"ה ב' וטלית

החלזון מצוי הוא

תשובה: אין זו צריכה לפנים שהרי החלזון מצוי הוא בים ובחלקו של זבולון היה עולה מאליו מן הים אל היבשה והיו מלקטין אותו, ואחר שגלו ישראל לא היה עולה, והשאר נבזוראדן בארץ מדלת העם לכורמים ולענבים, וארז"ל אלו צדי חלזון, משמע שהיו צריכין לצודו. וכן במעשה המשכן היו סמוכים לים הקדמוני ים סוף, שהרי אין בין ים סוף להר סיני אלא דבר מועט, והיו הולכים לים סוף וצדין אותו שהיה נמצא שם, והיינו שלא הוצרכו לומר בחלזון כאשר אמרו בתחש לפי שהיה מצוי. ואפשר שעד היום הוא מצוי אלא שאין מכירין אותו או שאין יודעין לצודו, גם כי אינם צריכים לו, שצבע הדומה לתכלת מצוי הרבה דהיינו איסטס הנקרא בערבי ניל וצובעין אותו באופן אומנות שאינו עובר אפילו על ידי גיהוץ.

שו"ת רדב"ז חלק ב' סי' תרפ"ה תשובה אין

מורה על חשיבות ישראל

והבן מה שאמר שהיה ציציתו מוטלת על כרים וכסתות. ודבר זה ידוע, כי מצות ציצית שבה תכלת, היא חשיבות ישראל בפרט. ודבר זה בארנו אצל קרטליתא דביתהו דרבי חנינא בן דוסא, במסכת בבא בתרא (עד ע"א). וכדכתיב קרא (אסתר ה, טז) "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וגו'".
מהר"ל, נצח ישראל פרק ה

מורה על מלכות שמים על האדם

וזאת המצוה שהיא פרשת ציצית מיוחדת מה שיש בה קבלת עול מלכות שמים ביותר, כי מצות ציצית התכלת הוא דומה לכסא כבוד אשר הוא כסא מלכותו, וזה

מורה כי מלכותו הוא על האדם. ומפני כי מלכותו יתברך על האדם לכך נזכר בה יציאת מצרים כי מצד יציאת מצרים השם יתברך הוא למלך עליהם, כדכתיב "אנכי ה' א-להיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", שר"ל כי לכך אני א-להיך ומולך עליך ואתה קנוי לי לעבד בעבור שהוצאתיך מבית עבדים לכך אתם תהיו לי עבדים לקבל מלכות שמים.

מהר"ל, נתיבות עולם נתיב העבודה פרק ח

תכלת כנגד מצוות לא תעשה

ומצות תכלת ולבן כנגד מצות עשה ולא תעשה שעל ידם יוצא האדם לפעל השלימות הגמור, וידוע כי מצות עשה על ידם קונה האדם הזכות והטוב. וזה שאמרו "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" זה מצות ציצית, כי הזכות הוא לבן, תכלת כנגד לא תעשה וע"י לא תעשה אין קונה האדם על ידם זכות כלל, שאם לא אכל חלב או לא בא על הערוה לא קנה בזה זכות רק אין עבירה בידו שיש על זה עונש, ותכלת מורה על העונש כמו שפי' רש"י ז"ל בפ' שלח לך שהוא מלשון שכול תרגום תכלא, וז"א תכלת דומה לכסא הכבוד אשר כסא הכבוד מורה על דין שהקב"ה יושב על כסא דין לשפוט את העוברים. וזה שנאמר "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", כי ע"י שיראה האדם הציצית שהם בבגדו שמורה על יציאת האדם לפעל בכלל, כי ציצית הם בבגדו שבו מכסה גופו אשר בגופו יש רמ"ח אברים וכנגד זה נתן לאדם רמ"ח מצות עשה, ויש בגופו שס"ה גידין וכנגדם נתן שס"ה מצות לא תעשה...

מהר"ל, נתיבות עולם נתיב העבודה פרק טו

תכלת מורה על עונש לרשעים

ויש להקשות כי מאי ענין מצות ציצית שכתוב בה שתי פעמים "אני ה' א-להיכם וגו'" אני הוא הנאמן להפרע אני ה' נאמן ליתן שכר טוב לצדיקים. אבל פירוש דבר זה כי עיקר מצות ציצית מורה על מתן שכר של הצדיקים ועונש הרשעים, ולפיכך יש בו תכלת ולבן, התכלת מורה על העונש, כמו שפירש רש"י ז"ל בפרשת שלח לך כי תרגום שכול הוא תכלת ולשון שכול הוא אבוד והפסד גמור,

והלבן מורה על השכר כשם שהתכלת מורה על האבוד. ומפני כך התכלת דומה לכסא הכבוד, כי הדין בא לרשעים מצד כסא מלכותו שיושב בדין ונותן לרשע ענשו. וצותה התורה לתת על הטלית שנקרא גלימא ארבע ציציות בסוף הקרן להודיע לאדם, אע"ג שמצד האדם שהוא גשמי והוא בעולם הגשמי אין נראה הבדל בין צדיק ובין רשע, אבל כשיוצא מן הגשמי יהיה נראה ההבדל בין צדיק ובין רשע, ומה שאין עתה נראה הבדל היינו מפני שהאדם הוא גשמי והוא בעוה"ז גשמי וכל גשם הוא גולם אין בו הבדל, ולפיכך אין חילוק בין צדיק ובין רשע, אבל בסוף הגלימא יש ציצית, כי הגלימא מורה על הגוף שהרי הבגד הוא לכסות הגוף והוא מלבוש הגוף בלבד, ולפיכך הציצית שהם מורים על הבדל צדיק ורשע הם בסוף הגלימא, דהיינו כשלא יהיה עוד הכל גשמי אז יהיה ההבדל בין צדיק ובין רשע. וצוה הש"י שיעשה האדם בכל שפת בגדו ציצית שבכל מקום שיפנה האדם יהיה נגדו, שלא יהיה ניסת ליצה"ר לומר כיון שבעוה"ז צדיק ורשע שוים ואין הבדל ביניהם כן יהיה בסוף, אבל אין הדבר כך, כי בסוף לא יהיה כך רק יהיה הבדל בין צדיק לרשע בין עובד א-להים לאשר לא עבדו. וז"ש הכתוב "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", כי כאשר יש לפני האדם דבר זה שיתן בסוף הדין אז יעשה המצוה, וכמו שאמר עקביא הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה וכו', הרי כי כאשר יחשוב שיתן דין וחשבון לעתיד אינו בא לידי עבירה.

מהר"ל, דרוש לשבת הגדול

תכלת היא בחינת "יראת שמים"

וכשמניח הטלית יראה את התכלת פירוש שתפול עליו יראה.

צוואת הריב"ש הנהגות ישרות כא

כלות הנפש

תכלת לשון כלות הנפש בבחי' אהבה.

ליקוטי תורה לבעל התניא נשא ע' כב

בחינת התכלת היא הרגשת פחד ה' בלב

כי אם על ידי שיתלהב ויתלהט בנפשו עד כי נגע עד נקודת לבו ששם הוא יסוד האש העולה למעלה כרשפי אש ושלהבת י"ה כשלהבת העולה מאליה ליפרד מן הפתילה בלי השקט ומנוחה, וכל השתנות הוא ע"י האש דוקא כמו "מצרף לכסף וכור לזהב" עד כי "הגו סיגים מכסף כו", והארה זו שמתלהט ומתלהב בלב האדם הוא ענין בחינת תכלת ולבן שבציצית כי בחינת לבן מורה על האהבה כרשפי אש כשלהבת מתלהב בלב האדם. והתכלת מורה על הפחד שבלבו נהיינו כמ"ש בפע"ח שער הציצית פ"ד דלבן נמשך ממוח בינה ותכלת מאבא, ונודע דבינה היא מקור האהבה כרשפי אש וחכמה הוא בחינת יראה עילאה ואבא יסוד ברתא היא בחינת יראה תתאה וכמ"ש במ"א ע"פ "בחכמה יסוד ארץ כונן שמים בתבונה" ועמ"ש מזה בביאור ע"פ "שימני כחותם". וזהו שכתוב "אין פחד אלקים לנגד עיניו" כי כל זמן שהוא עדיין בחינת לנגד עיניו שהוא בחינת ראיית השכל בלבד אין לו פחד א-להים, כי פחד הוא בלב דוקא שתפול עליו אימה ופחד בהתגלות הלב, כי הפחד מושרש ג"כ ביסוד האש שבלב כמו גוון התכלת שבאש ואור הנר התחתון שבפתילה ממש כנודע.

ליקוטי תורה לבעל התניא שלח מג, ג

תכלת כנגד מצוות לא תעשה

וענין הזכירות הם ב' בחינות כנגד תכלת וכנגד לבן, כנגד תכלת יזכור על מצות לא תעשה (שהיראה היא מקור לשמירת מל"ת כו').

ליקוטי תורה לבעל התניא שלח מד, א

כוונת מצוות תכלת להגיע לפנימיות

ובאמת עיקר המצוה הוא על ידי חוט דתכלת דוקא, לפי שעל ידי זה דייקא נמשך בהאדם בחינת א"פ שיהיה לו אהוי"ר כו' ע"ש. ... וכיון שכן שעיקר כוונה זו להגיע הביטול בבחינת פנימי' ממש לכך צ"ל ע"י חוט דתכלת. שעל ידי שהוא בבחי' חוט נמשך בבחי' א"פ ממש, ועל דרך זה הוא ענין הקוצי דשערי הנמשכים

מא"א כו'. מה שאין כן הטלית עצמו, עם היותו כולו תכלת, מכל מקום הוא עדיין רק בבחינת מקיף ולא נגע הביטול עדיין בפנימיותו כ"א על ידי החוטין כו'. ליקוטי תורה לבעל התניא שלח מו, א

התכלת מבער אפילו דקה מן הדקה של רע

ענין חוטי התכלת שבציצית כי הנה תכלת הוא מלשון תכלה פי' שיכלה ויבער הרע מקרבו כמ"ש ובערת הרע מקרבך וכמ"ש ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם... אך באמת הרי נאמר ועמך ישראל כולם צדיקים ועל כולם נאמר נפשי אויתך כו' ועכ"ז הנפקותא הוא כי יש פנימיות וחיצוניות וכל מי שנקלט בפנימיותו יותר קרבת אלקים יותר צריך שלא יהיה כמו זונה אפילו בדקות הענינים כמו בתאוות היתר וזהו ענין תכלת דאכיל ושצי הרע דנפש הבהמית שמק"נ והיינו כי כדי להיות ובערת הרע. ולא תתורו זהו ע"י חוטי התכלת כי תכלת נק' כורסיי דינא דדיינין בה דיני נפשות ומזה יומשך היראה להיות יראת חטא. ליקוטי תורה לבעל התניא קרח נג, ד

על ידי ציצית של לבן ותכלת ממתיקין את הדינים

...דשורש הדבר הוא דכתיב "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית", דהנה ידוע מדברי הבעש"ט ומן המדרש על פסוק "ה' צלך כו'" דהצל עושה כל דבר שהאדם עושה, וכן כביכול אצל השם יתברך דכל מה שאדם עושה למטה מעורר עובדא דלעילא ועושה הקדוש ב"ה דוגמתו, כשאדם עושה צדקה למטה גורם שהש"י משפיע גם כן חסד וצדקה. ובזה תבין מה שהכהן גדול היה לובש ביוה"כ בגדי לבן (יומא פ"ג מ"ו), כי המראה לבן אין בו גוון כלל רק שאח"כ יכול לקבל כל הגוונים, והנה השם יתברך כביכול אין בו גוון כלל כי אין בו לא דמות ולא דיוקן, רק אנו עושים בו גוון כפי מה שאנו עושים למטה כך ממשיכין, הן מדת אדום שהוא מרמוז על הגבורה והן חסד המרמוז על לבן. והנה בחינת לבן היא המעלה הגבוהה מכל הגוונים ושחור הוא מעלה השפלה מכל, ולכך תכלת שהוא נוטה לשחור נקרא תכלת מלשון תכלה שהוא מורה על חושך ולבן מורה על אור שהוא בהירות, וכן אמרו חז"ל (ברכות פ"א מ"ב) משיכיר בין

תכלת ללבן. ולכך הכהן גדול ביוה"כ שהיה צריך להמשיך גבורה על שונאי ישראל וחסדים ורחמים על זרע ישראל, ולכך היה צריך לדבק את עצמו במקור העליון אשר כולו לבן ומשם משך כל מה שרצה ועשה כל הגוונים, לכך לבש בגדי לבן לעורר לעילא הבחינות לבנוניות והמשיך משם כל הבחינת רחמים וגבורות. וזהו כוונת הציצית שהיה בו תכלת שהוא מורה על שחרות, ובמצות ציצית אנו ממתיקין את התכלת שהוא חושך ואנו מהפכין לאור בהיר. ובזה יש לומר פירוש הכתוב "הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית" שהוא לשון "מציץ מן החרכים" (שה"ש ב, ט) יש לומר שע"י המצוה זו המתיקו התכלת שהוא מרמז על חושך שיתהפך לאור בהיר.

קדושת לוי דרוש לפורים

תכלת - אהבה ויראה

וזהו "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת", ואיתא בגמרא למה תכלת שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, וים הוא רמז ליראה ורקיע רמז לאהבה, דאיתא במדרש: אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני ראו שבראתי לכם הים והרקיע לשמש אתכם ואינם עוברים על מצותי דכתיב "גבול שמתי לים" כלום שינה ועבר את גבולו כי מתיירא לעבור גבולו אשר שמתי לו, ורקיע מאיר לכם בחדוה ושמחה. וזה רמז התכלת שדומה לים וים דומה לרקיע, דהיינו שעל ידי ב' מדריגות שהם יראה ואהבה יתקנו אותם כנפים הניטל מהחיות הקודש, דהיינו עם יראה יתוקן הב' כנפים למאן דאמר אותם שהיו מכסים בהם רגליהם דזה הוא יראה, ובאהבה יתוקן אותם כנפים שאמרו בהם שירה דזה הוא אהבה, ואז יוכלו להיות מרכבה כמו חיות הקודש.

נועם אלימלך פרשת שלח

תכלת רומז להשגחת הבורא על ברואיו

וכן גבי ציצית כתיב "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם". פירש רש"י, ציצית, לשון הסתכלות. וציצית כולל כל התרי"ג מצות (חסר), כי ציצית הם שבעה חוטין לבן וחוט אחד תכלת, וזהו דוגמת העין, שיש בו שבעה קרומים זה

על גבי זה כמו שהעלו החכמים. וביאור הענין, שהשבעה קרומים הם כנגד "כי בצלם א-להים ברא את האדם" (בראשית ט, ו), לא בצלם ממש כי אינו גוף, אלא ברא את האדם שיהא מורה בתנועותיו על דרכי הבורא יתברך. ועולמות עליונים שבעה, "עיני ה' המשוטטות בכל הארץ" והם שבעה גוונים דלבן. היינו שהבורא יתברך משגיח להטיב לברואיו ולהשפיע להם כל טוב. וזה שבעה חוטים לבן שבציצית מורים על זה, כי אינם כי אם עדות על הבורא יתברך, והם כנגד שבע מדות חג"ת נהי"מ, כל חד כלול מעשר. עולה שבעים והוא ע', ובמילוי הוא עי"ן, והשחור שבעין מורה על השגחת הבורא יתברך בעיניו לנקום מעוברי רצונו, ולזה רומז חוט של תכלת. נמצא שהציצית מורים על השגחת הבורא יתברך שיסתכל בו האדם תמיד ולא יעבור כמו שמפורש בענין.

וגם תכלת הוא מצבע דג הוא חלזון, ודג רומז לעינא פקיא. וגם ע' רומז לעי"ן סנהדרין, שהבורא יתברך משגיח ושופט העולם על כל דבר קטן וגדול ואין נסתר מנגד עיניו, כמה דאת אמרת "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו". וזהו "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם".

עבודת ישראל פרקי אבות פרק שלישי

החיצונים בורחים מן התכלת

...ולפיכך בבקר צריך האדם שיפנה וינקה את עצמו, ובזה יתקן קליפת עשיה שבעשיה, ותסיר אותה משם, כמו שאמרנו. ואח"כ ילבש הטלית, ויכסה ראשו שלא יאחוז ביצירה הקליפות. ובזמן שהיה תכלת, היה כדי שיברחו החיצונים, שהם בורחים מצד הדין החזק של התכלת. ואח"כ ילבש התפילין של יד, כנגד עולם הבריאה. ואח"כ עולם האצילות, דהיינו תפילין של ראש, ומקשר אותם ברצועה שלא להניח שום חיצון ליגע, ונמצא שבאלו ד' המעשים מתקן עולם העשיה שבכל עולם ועולם מאבי"ע, ומסיר הקליפות מהם...

רבי חיים ויטל ספר הליקוטים - פרשת בראשית

תכלת סגולתו להרחיק החיצונים כי סודו מבירורי ז' מלכין קדמאין ולכך עולה החלזון אחת לשבעים שנה עיין כ"ז במק"מ פ' תרומה דף קמט ע"ב סגולת

התורה "וראיתם אותו וזכרתם וכו' ולא תתורו וכו'" שהוא בחי' בירור הטוב מהרע "ובחרת בחיים".

אגרא דפרקא אות רי"ד

מסנוור עיני החיצונים

וכמו שידוע דהתכלת הוא אור מקיף שמסמא עיני החיצונים.

אמרי בינה ליובאוויטש שער הציצית ה, א

סוד תכלת המכלה והורג כל הקליפות ומסמא עיניהם לבל יזונו עיניהם מן הקדושה והוא עצם השגחתו יתברך וכו', ואמיתות תכלת מבואר בדברי מרן הבעש"ט וכו' עיי"ש א"ה עפ"י יסוד זה יובנו הרבה מאמרי חז"ל בענין הציצית ועי' מנחות מד באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו וכו'.

אוצה"ח להרה"ק ר' אייזיק מקאמארא סוף פ' שלח

התכלת כועס על הרשעים

כענין התכלת דאכיל ושצי לרע דוקא שנקרא אש השורף ומכלה הוא אש האלקי הנקרא אש אוכלה כו', ואין דוגמא אמיתית לזה רק מה שאנו רואים בכעס כנחש של יראי אלקים על הרשעים שנקרא חיויא דרבנן, וכמו שיש דבר זה בכ"א לפי ערכו בהתקשרותו בתפלה בעבודה שבלב כשרואה דבר רע שעושה הרשע במרד ומעל, כזנות וחילול שבת בפרהסיא וכה"ג, שיכעוס בכעס וחרון אף למאד, וכן כשיראה ע"ע הדבר המנגד ביותר לנקודת יהדותו יכעוס ויקצוף וחמתו בערה בו עד להשחית ממש כו' וד"ל.

אמרי בינה ליובאוויטש שער הציצית ה, א

תכלת מבער את הרע לגמרי מעיקרו ומשרשו

כמו האש, שאוכלת האש שמבערו לגמרי מכל וכל, כך ביעור הרע לגמרי מעיקרו ושורשו ע"י המרירות העצומות דבעל תשובה יותר נעלה ממיתוק הרע ע"י תגבורת הטוב. ולכך אמר רבי יש קונה עולמו כו' דבעל תשובה גדול מצדיק גמור כידוע,

שזהו הנק' טהרה שמביאה לידי קדושה. והוא ענין התכלת דאכיל ושצי כאש אוכלת, ולכך אמר "וראייתם אותו" על התכלת דוקא, מפני שמזה יבא לקדושת המצוה, משום דטהרה מביאה לידי קדושה, דאור חוזר עולה למעלה מאור ישר, ומ"מ צריך לחוטי לבן להמשכת הקדושה דאור ישר לאהפכא כו' ולכך מצוה אחת הן. אמרי בינה ליובאוויטש שער הציצית י, א

ראיית התכלת גורם להרגיש אפילו חטא דק

ומ"ש "ולא תתורו" לשון ממילא, היינו שכאשר הכין לבבו לדרוש אלקים לבדו ולא לפנות אל רצון זר וזולתו, הכנה זו בלב שלא ירצה להטות לבבו לחפון בכל דבר רע וטמא המטמא נפשו היינו הנק' טהרת הלב שמטהרנו מכל סיג, ואז נק' בר לבב שהוא אשר לבו לא חפץ בכל טומאה וזורק מלבו לגמרי, הוא אשר לא יתור אחרי לבבו ממילא, וזה בא מחמת שכל לבו הכין לדרוש אלקים בלב א' שלם לאביו שבשמים לבדו ואין זר אתו כלל, והיינו ע"י הראיה דתכלת ע"י קבלת עול מלכות שמים שלימה בנפשו בהתבוננות גדולת אימת מלכותו ית' בהכרה טובה שבלב ומוח, שאז דוקא מתוך האור הזה יכיר יותר איך שהוא בחשך גס וחומרי ויברח וימאס בהבלי רצונות תענוגי עוה"ז ולא יתור ממילא כו' כנ"ל וד"ל. ואמנם אם לא היה רואה אור האלקי בנפשו במצות מ"ש שלימה עפ"י ראיה דתכלת כנ"ל, לא ירגיש בעצמו שהוא בחשך ורע ולא יתן לבבו לזה כלל ונדמה לו שאינו בחשך כלל, ושם חשך לאור, שממילא אינו נותן לב לבלתי ילך אחרי ההבל, וכל רצון ותענוג זר יקבל בלבבו באין מרגיש כי ברע הוא כלל וכו'. וזהו עיקר התערובת קשה שבפיו ולבו בתפלה ותו"מ לה', וכל היום הולך אחר כל תאות לבו רק רע, ואינם סותרים זא"ז כלל, כי דרך האויל בעיניו ולא יכיר בפחיתת ערכו כלל וכל דרכיו זך וישר רק כשרואה א"ע נקי מעבירות חמורות וגם זאת מיקל לעצמו וכו'. אבל כל שיכיר באור האלקי יותר יותר, ירגיש בנפשו אפי' עון שדש בעקביו כו', וגם תאות היתר יצר לו עד שרואה א"ע כמו ברע ממש המגשם לבו ודעתו בדקות שבדקות כטמטום הלב והמוח כידוע, וזהו עיקר ענין התכלת דאכיל ושצי גם לרע הדק שבדקות כו' וד"ל.

אמרי בינה ליובאוויטש שער הציצית יא, א

תכלת ולבן - יראה ושמחה

והנה יש חוט לבן וחוטי תכלת כי "עבדו את ה' ביראה" וכתוב "עבדו את הוי' בשמחה", שע"ז מורה חוט תכלת וחוט לבן, כי חוטי תכלת היא ע"ש "עבדו את ה' ביראה כו'" וחוט לבן היא בחי' "עבדו את ה' בשמחה".
אור התורה לאדמו"ר הצמח צדק מליובאוויטש הוספות פרשת קרח ע' קכז

בפנימיות של חוט התכלת יש חסד ורחמים

בגמרא סוטה בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לחוט של תכלת, צריך להבין השייכות. וגם צריך להבין כיון שתכלת הוא דין מהו זכו בניו, מהו הזכות בזה הלא מבקשים אל תבא במשפט עמנו כי לא יצדק לפניך כל חי כו'. אך הענין כי חוט של תכלת אינו תכלת בעצם כי החוט הוא לבן אלא שצבוע בגוון תכלת וזהו גבורות דקדושה שהם רק לאחזאה אבל הפנימיות והמכוון הם חסד ורחמים. ובגמרא יבמות ד' תכלת עמרא הוא שהוא צמר לבן אלא שצבוע בחלזון כו'

האדמו"ר ר' שמריה נח מבאברויסק זצ"ל, שמן למאור לר"ה

ע"י תכלת זוכר המצוה אף בעל כרחו

הש"י נתן התורה בעל כרחם של ישראל כמש"ל בשבת פרק רע"ק, וכן לעתיד כמ"ש "ביד חזקה אמלוך עליכם" [ורז"ל פרק חלק (קה ע"א) קראוהו רתחא. ולכן איתא בשבת פרק רע"ק ע"פ "כי אתה אבינו" שיצחק הוא הגואל ע"י מדתו]. וכן אצל כל פרט הש"י שולח לו הרהורי תשובה ומחשבות של קבלת עול מלכות שמים בעל כרחו ושלא מרצונו. רק גם לזה צריך הכנה ואתערותא דלתתא קצת כמו שהיה גלות מצרים הכנה למתן תורה וגלותינו לביאת משיח. שלזה של מלוכה בעל כרחנו ההכנה הוא גם כן מצד השי"ת והוא יסורין ששולח. ולכך צריך כ"א ליסורים כמ"ש בערכין (טז ע"ב) והיסורים הם גם כן מצד הרתחא ממדת גבורתו ית'. ויש אתערותא דלתתא המועיל לזה והוא היראה שהוא גם כן ממדה זו ועי"ז מעורר למעלה למשול עליו בעל כרחו כמו אדון על עבד. וזהו "מה ה' א-להיך שואל מעמך כי אם ליראה" ואח"כ הש"י ידריךך בתורה ומצות

בע"כ. וזהו מצות ציצית ע"ז שהיא ליראה כנודע, וכמ"ש בזוהר סוף שלח דתכלת היא יראה ועי"ז הוא זכירת כל המצות אף בעל כרחו, כעובדא דמנחות. צדקת הצדיק אות נו

תכלת ולבן - יראת העונש, ויראת הרוממות

העצות למחשבות זרות והרהורים הוא מצות ציצית ותפילין וכמ"ש (סוטה יז ע"א) בשכר "אם מחוט ועד שרוך נעל" זכו בניו לחוט של תכלת ורצועה של תפילין. כי שורש כל הדמיונות ומחשבות זרות הוא רק בלב חומד לעניני עוה"ז אבל הנקי מזה לגמרי כאברהם אבינו ע"ה שמדתו זיכוך האהבות והתאות בלתי לה' לברו, ונתברר אז כמ"ש "אם וגו' ולא תאמר אני העשרתי וגו'" כי לא רצה בשום דבר מעניני עולם הזה רק מה שהש"י יתן לו, בשביל כן זכו בניו לב' מצות אלו השומרות אותם גם כן מזה. בציצית מפורש "וראיתם אותו וגו' ולא תתורו וגו'". ולשון "ולא תתורו" משמע לא שיעקף ההרהור מלב לגמרי רק שיהיה בכחו לדחותו. כי כל זמן שהאדם נזכר בעול מלכות שמים ועול תורה ועול מצות שעליו יכול בקל לגעור ביצר ולדחות כל מחשבת חוץ מזה. רק פעולת היצר להשכיחו מזה וכמו שאמרו (נדרים לב ע"ב) דבשעת יצר רע לית דמדכר ליצר טוב שנאמר "ואדם לא זכר וגו'", שהמחשבות הטובות של יחוד הבורא יתברך נשכחות מן הלב אז ואין נזכר מהם, ועל זה הוא מצות ציצית להזכירו כמ"ש בזוהר סוף פר' שלח שהוא הרצועה לאלקאה בישיא ומעוררת היראה על האדם, ועי"ז זה מתבטלים כל חמדות עולם הזה כשנזכר גם מיראת העונש ע"י חוט תכלת, ואין צריך לומר מיראת הרוממות ע"י חוט לבן. וזה שאמרו (מנחות מג ע"ב) וזכור מצוה אחרת התלויה בה ואיזו זו קריאת שמע, ש כי על ידי היראה הוא מקבל עליו עול מלכות שמים וזוכה לאהבה ד"ואהבת" ואח"כ ל"וקשרתם" דתפילין...

צדקת הצדיק אות רכ

ע"י תכלת יהיה מוראו על אומות העולם

וכן רצה לברכו שיתהפך אז גם לבו לטוב דע"ז אמר "ויתן לך הא-להים", שאז"ל יתן לך א-להותו. והכל מאת ה' שיקבל יעקב הברכות של התהפכות הרע לטוב

מאוד שד"ז עיקרו מכח יצחק. והוא לא היה מברך ליעקב בזה שראוהו טוב גמור ובא לתקן חטא אדה"ר וחשב שאין מציאות לרע אצלו עוד כלל מאחר שהפריד הטוב מן הרע שנתערב בחטא אדה"ר. והאמת כן היה כי שרו של עשו שהוא שורש הרע כשנאבק עמו לא יכול לו להכניס בו שום דבר רע כי הוא כבר נבדל מהרע לגמרי. אבל מ"מ נגע בכף יריכו היינו בדורות יוצאי יריכו שבהם יש אחיזה רע אבל ג"ז בנגיעה בעלמא וכשזרח לו השמש נתרפא מצלעתו דסוף הכל גם את הנרחה והצולעה יקבץ כשיתהפך חשוכא לנהורא ויהיה לו ה' לאור יומם. אבל זריחה זו הוא לו דייקא, דלכל האומות אדרבא אז חפי חשוכא כמ"ש "החושך יכסה וגו' ועליך יזרח וגו'", כי אור זה הגדול הוא מסמא את עיניהם התרוטות ועל כן אור זה נהפך להם לחושך, והוא לתועלת להם לאותם הנשארים מהאומות שלא יעבדו לגמרי, כי ישארו מהם עבדים לישראל כמ"ש "ועמדו זרים וגו' אכריכם וכורמיכם" והוא בשכר מצות ציצית (כמ"ש בשבת לב ע"ב) היינו לבוש של יראת שמים, כידוע דחוט של תכלת הוא גוון מדת יצחק אבינו ע"ה ומצידו הוא ברכת "יעבדוך עמים וגו'" ע"י יראת שמים יהיה מוראו על האומות. וזהו ע"י הרע שנתהפך לטוב דע"ז נתהפך גם הרע דאומות מאותו הראוי להתהפך, שיוכל להכיר עכ"פ מעלת ישראל ולרוץ לעבדו, שלכך נבראו, דכל העולם כולו לא נברא אלא לשמש לצורת אדם האמתי דאתם קרויים אדם, אבל מי שכולו טוב מתולדה שאין בו רע כלל אין לו שייכות עמהם.

ישראל קדושים אות ז ד"ה וכן

הסתכלות בתכלת כמו הסתכלות ברקיע - מביא ליראת שמים

ענין "וראיתם אותם וזכרתם וגו'", דתכלת דומה לרקיע, וכתבו מחברים דהסתכלות ברקיע מביא ליראה כמ"ש "כי אראה שמיך". ונאמר "למען תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו". ולכן חוט א' תכלת כמו בכל העולם בני עליה והם מועטים. כן בעולם קטן "מלך זקן וכסיל ואיש מסכן וחכם". ע"ד שאמרו (שבת לב) אפי' תתקצ"ט באותו מלאך כו' ורק חוט א' של תכלת. וזה שאמרו בקרא נטל טלית שכולה תכלת כו', כי היה סבור דעדה כולם קדושים. ולכן נטל טלית שכולה תכלת ואמר זו פוטרת כו', והאמת אינו כן דאין כולו קודש כמ"ל אות י'.
קומץ המנחה חלק א אות עה

ע"י מצוות תכלת נעשה האדם מרכבה להשי"ת

ועוד יש רמז בל"ב חוטין למנין הפנים וכנפי החיות (עי' זוהר ח"ג רכז ע"א), ונצטוינו במצוה זו כדי להתדמות לחיות הקודש נושאי הכבוד להיותנו מרכבה לשכינתו של מקום, ולזה רמזו במנחות פרק התכלת (מג ע"ב) ובסוטה פרק היה מביא (יז ע"א) ובחולין פרק כסוי הדם (פט ע"א), דתניא היה ר' מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר (שמות כד, י) "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר", וכתוב (יחזקאל א, כו) "כמראה אבן ספיר דמות כסא" (ראה זוהר שם). ועל דרך החכמה הוא הים האחרון ודומה לרקיע העליון עליו נאמר (ישעיה מה, ז) "עושה שלום", ודומה ל"כסא כבוד מרום מראשון", ואם כן נמצא האדם מרכבה לשם ית' בקיום מצוה זו.

תולעת יעקב - סוד הציצית

ע"י מצוות תכלת נח הים מזעפרו

ונראה דשיעור רוחב חוט של חול הזה רמז הוא לישראל שנמשלין לחול שעל שפת הים ומקיימין מצות ציצית שיש בה חוט של תכלת, כי זה המצוה חומה היא סביב הים שלא יצא וישטוף את העולם. והטעם נראה לפי שתכלת דומה לים כדאיתא בפרק כיסוי הדם, לכך כשהקב"ה רואה את גלי הים שמגביהין את עצמן לצאת ולשטוף את העולם הוא זוכר במצות תכלת של ציצית שדומה לים, וגוער בהן שלא יצאו. וכי האי גונא איתא במדרש הביאו בית יוסף בטור או"ח סי' ח' בשם הרוקח, "והמים להם חומה" שהכריזו גבריא אל למים שאחריהם הזהירו שעתידין להשליך כנף ציצית לאחריהם, משמע דמצות ציצית גרם לו לים שעמד כחומה ולא יצא, והיינו על ידי חוט של תכלת שבה שדומה לים. דכיון דדומה לים ויוצא מן חלזון הבא מן הים, מסתלק חרון אפו של מקום וזעפו של ים על ידי מצוה זו.

תורת חיים בבא בתרא עג ע"א

להעלות המחשבה עד רוח הקודש ושכל האלקי... אמרו רז"ל (סוטה יז ע"א) מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונים, מפני שהתכלת דומה לים והים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד. וא"ר יוחנן כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומקביל פני השכינה. והכוונה בזה שצריך אדם להדביק המחשבה ולהעלותה מדבר לדבר עד שתדבק מחשבתו במה שיש לה להדבק, ואחר שתדבק המחשבה ברוח הקודש ממשכת אליה כח עליוני ונקשר בה השכל האלקי, הה"ד "והייתם קדושים לאלקיכם וגו' להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם", ר"ל אחר שתתקדשו להדביק המחשבה בעליונים אז אהיה לכם לאלקים להיות עמכם להצליח דרככם. הא למדת שכל המחשב בדבר מצוה ממשיך עליו רוח הקודש ליישר דרכו.

תורת המנחה שלח-קרח דרשה ס

מבטל את החושך שבנבואת ירמיהו הנביא והנה אגלה טפח ואכסה טפחים בענין תכלת, כי 'תכלת' הוא גימטריא שמונה מאות וחמשים, והבן אדם הוא מחויב לראות בשתי עינים את הציצית, ושתי פעמים עיני גימטריא מאתים וששים, ועם תבות ציצית הוא גימטריא שמונה מאות וחמשים כמנין 'תכלת'. קבלה היא בידי בשם הגאון רבי יעקב טעמרליש מלובלין שבזה הוא מסיר החשך שאמר ירמיהו הנביא "אותי נהג חשך ולא אור", ובענין אור עניו בציצית יכוין כן, והוא מבטל אותו החשך שמפסיק בינו ובין השכינה.

קב הישר פרק מ"ה

מקדש את הנפש השוכן בכבוד

כנגד הנפש צוה הקב"ה לקיים מצות ציצית... וידוע מאמרי רבותינו ז"ל כי במצות ציצית יש חוט אחד של תכלת, משום דתכלת דומה לרקיע כו' ולכסא הכבוד, ועל כן מצות ציצית הוא חוט אחד של תכלת לקדש הנפש בכבוד, ולכן כבוד הוא חסר וא"ו מ"כבוד" השמים, וכשהאדם נזהר בנפשו לבלתי לחטא בה, הרי הוא משעבד גם הנפש תכלת הקדושה בשלמות, אשרי לו ואשרי חלקו.

קב הישר פרק ס"ח

תכלת מרמז על שלש מעלות עליונות של ישראל...
 ...רז"ל אמרו במצות ציצית שרומז לתרי"ג מצות כנודע. אמרו, תכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע לכסא, והם רומזים לשלוש מעלות עליונות של ישראל אשר הקב"ה דביקתו בהם, ומתחילה זכה בהן יעקב ואח"כ ישראל. יעקב זכה למעלת ים, שנאמר (בראשית לב, יא) "כי במקלי עברתי את הירדן הזה", ורז"ל שבקע אותו במקלו, ואמרו בבראשית רבה (עו, ה) שבזכות יעקב נבקע ים סוף. זכה לרקיע, השמש שקעה וזרחה בשבילו, "ויזרח לו השמש". זכה לכסא, כי צורתו חקוקה שמה. וכן זכו זרעו לשלושה אלה, הראשון קריעת ים סוף וירא ישראל את הים הגדולה. הב' רקיע, זה שקרע הקב"ה ז' רקיעים במתן תורה כשאמר "אנכי ה' אלהיך וגו'". השלישי הוא בית המקדש הנקרא כסא, שנאמר (ירמיה יז, יב) "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו", והוא מכוון נגד כסא שלמעלה.
 של"ה פ' וישלח

ציצית ותכלת - טהרת הגוף והנשמה

...וכן ד' ציציות, המסבבות ד' רוחות הגוף, להיותו זוכר בתרי"ג מצות, שכן עולה ציצית עם ח' חוטין וה' קשרים. ואז בא הגוף לידי מעשה, כמו שנאמר "וזכרתם ועשיתם את כל מצות ה'". וגם הם לזכרון הנשמה שחצובה תחת כסא הכבוד, כמו שאמרו רז"ל (חולין פט ע"א), תכלת דומה לים וים לרקיע ורקיע לכסא כבוד. הרי הזדככות גוף ונפש. ועל זה אלו הלאוין, "ולא תתורו אחרי לבבכם" זו מינות, הרי טהרת הנפש שהיא רוחניות במקום המחשבה, שלא לעלות במחשבה שום מינות, "ואחרי עיניכם" הם התאוות החיצוניות המותרות, כדי שיהיה הגוף גוף נקי.
 של"ה פ' וישלח

ע"י ציצית ניצל מזנות ומעניות

...ועל צד הרמז נ"ל לפי שידוע שמצות ציצית מצילין את האדם מן הזנות כדאיתא במנחות (מד ע"א) בהוא ששכר הזונה בעד ארבע מאות זוז ולסוף ניצול מן העבירה ע"י הציצית, והניצול מן הזנות ניצול גם מן העניות כי "רועה זונות יאבד הון" וכאמרז"ל (סוטה ד ע"ב) כל הבא על אשה זונה לסוף מבקש

ככר לחם ואינו מוצא. ואם כן הציצית מצילין מן שני דברים מן חטא הזנות ומן העניות, וזכו ישראל לשני דברים אלו בזכות שני דברים, כי בזכות "ויקח שם ויפת את השמלה" לכסות ערות אביהם, זכו לציצית המצילין מן העריות. ובזכות "אם מחוט ועד שרוך נעל" שלא חמד ממון אחרים, זכה לשכר שני הנמשך מחוט של ציצית והוא ההצלה מן העניות, כי איזהו עשיר השמח בחלקו. כלי יקר בראשית ט, כג

תכלת נגד דיבור לשון הרע

...תכלת דומה לים וע"י התכלת יסתכל בים וממנו יראה וכן יעשה, כי בים נאמר (איוב לח י-יא) "ואשבור עליו חקי ואשים בריח ודלתים, ואומר עד פה תבא ולא תוסיף וגו'". וכך נתן הקב"ה אל הלשון חומה ובריח כמ"ש רז"ל (ערכין טו ע"ב) ולא עוד אלא שהקפתי לך שני חומות אחת של עצם ואחת של בשר ומה יתן ומה יוסיף לך שמירה לשון רמיה, כי יצא לחוץ ידבר ישלח חץ שחוט לשונו לכל ד' רוחות העולם ויעבור בריח ודלתים, והיה מן הראוי שילמד האדם מן הים אשר אינו עובר דלתים ובריח ואינו פורץ גדרו, וזהו טעם התכלת שדומה לים כי בהסתכלו בתכלת יהיה נזכר אל הים שדומה לו בצבע וממילא יתבונן אז במעשה הים וממנו יראה וכן יעשה.

כלי יקר שמות כח, לא

לעמוד בגזירת ה'

...ענין תכלת של ציצית כדמסיק בילקוט פרשת האזינו (תתקמב): אמר משה הסתכלו בשמים שבראתי לשמשכם שמה שנו מדתם כו', וכן לענין הים שנאמר (ירמיה ה, כב) "האותי לא תיראו נאם ה' אשר שמתני חול גבול לים כו'". וזה טעם התכלת לזכירת כל מצות ה', כי על ידי שיסתכל בתכלת הדומה לים יהיה נזכר למעשה הים שאינו פורץ גדרו ועומד בגזירת הש"י, כך יעשה גם הוא. וע"י שיסתכל בים הדומה לרקיע, יהיה נזכר גם למעשה הרקיע שאינו משנה מדתו, וממנו יראה וכן יעשה בק"ו. וע"י שיסתכל ברקיע הדומה לכסא כבוד, בעיניו יראה מקום חוצבו ויהיה נכסף לחזור ולהתדבק שם, כי הנשמה נכספה אל

המקום אשר היה שם אהלה בתחילה... וכאן עיקר הטעם של התכלת ללמוד מן הים לבד כאמור. גם נוכל לומר שיש תועלת גם בהסתכלו בשמים ובכסא כבוד, כי בסבה זו ימעט בדבור כמ"ש (קהלת ה, א) "כי הא-להים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים".

כלי יקר שמות כח, לא

לא יצא מן המדה אפילו כמלא נימא

...איך יזכור את כל מצות ה' ע"י שיסתכל בחוט של תכלת, ונ"ל זה הענין בשני דרכים. הדרך הראשון הוא, ע"ד שאמרו בספרי ומביאו הילקוט פרשת האזינו (לב תתקמב): א"ל הקב"ה למשה אמור להם לישראל הסתכלו בשמים שבראתי לשמשכם שמא שנו מדתם או שמא עלה גלגל חמה מן המערב, ולא עוד אלא ששמח לעשות וכו', וכן הוא אומר לענין הים (ירמיה ה, כב) "האותי לא תיראו וגו' אשר שמתי חול גבול לים", שמא שינה מדתו, ולא עוד אלא שמצטער לעשות ואין יכול שנאמר (שם ה, כב) "ויתגעשו ולא יוכלו". מכאן ראייה שהים אינו משנה מדתו מיראה שהרי מצטער לעשות ואינו רשאי, והשמים אינן משנים מדתם מאהבה כמ"ש, ולא עוד אלא ששמח לעשות. והנה בענין התכלת ארז"ל (מנחות מג ע"ב) תכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא כבוד, ובודאי פירושו שצבעים אלו בדומה לדומה כי אין תכלת דומה לרקיע אלא כל אחד נוטה בצבעו אל הדומה לו וכל אחד עמוק מחבירו. ובמאמר זה חתם כל הענין, לומר מה ענין הסתכלות בחוט של תכלת לשיזכור ע"י זה כל מצות ה' ולא יצא מן המדה אפילו כמלא נימא, אלא לפי שתכלת דומה לים וע"י שיסתכל בחוט זה יזכור אל הים הדומה לו בצבעו ויהיה דומה כאלו היה הים תמיד נגד עיניו, ואז יתבונן במעשה הים שאינו יוצא מן המדה אפילו כמלא נימא וממנו יראה וכן יעשה בק"ו שהזכיר בעל המדרש האומר הסתכלו בים, כי הסתכלו היינו לשון ציצית שהוא נגזר מלשון "מצייץ מן החרכים" (שה"ש ב, ט), דהיינו שיהיה מצייץ ומסתכל בים שאינו משנה מדתו כך הוא לא ישנה בק"ו, ואם יעבור אפילו על אחת מכל מצות ה' הרי הוא יוצא מן המדה אשר מדד לו ה' לומר עד פה תבא ולא תוסיף בזה מותר וזה אסור.

כלי יקר במדבר טו, לח

תכלת מורה על השראת השכינה בעם ישראל
והציצית מורים על זכירת המצות וגם על השראת השכינה בישראל כמ"ש תכלת
דומה לים וכו' ורקיע דומה לכסא הכבוד.

מלבי"ם זכריה ח, כג

מראה תכלת - מראה דמות כבוד ה'

...ויתכן שעל זה בא החוט שבו פותל ומגדל הענף כדברי רמב"ם (הל' ציצית א, ו)
שחוט אחד תכלת ובו מגדל הענף, עיין בהלכות ציצית מראה תכלת, שזהו מראה
הקשת אשר עליו אמר ביחזקאל (ס"פ א) "כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות
כבוד ד'", שלדבריו מורה שהשי"ת המאציל כל, הוא הרוקם, הוא העושה גם בפעולת
הבחירי, וכמאמר הכתוב (תהלים לז, כג) "מד' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ כו"'.
משך חכמה במדבר טו, לט

לזכור שיש גם עולם טמיר ונעלם מלבד עולם הזה הנגלה

למען השיג את המטרה הנאמנה ביתר שאת, להביא חוק זכרון גם למראית העין
הרואה רק את הנגלה והנעלה בזמן ההוה, לדעת כי מעבר השני של העולם
הנגלה ישנו גם עולם טמיר ונעלם עין רואה ואוזן שומעת בהשגחה נסתרת,
ולקנות ידיעה שלמה כי גם התגלות ה' והזכרונות הנעלים מזמן העבר הנם אמת
לאמתה - לכן צותה תורתנו הקדושה כי חוטי הציצית יהיו נעשים מצמר "תכלת"
להזכיר לנו גם בצבעם גם בשמם לבד את הסתום והחתום הטמיר והנעלם הלא
המה "הנסתרות לה' א-להינו". בצבע ממראה "תכלת", צבע אשר כנודע לנו הנה
כל הנמצא על הגבול ששם יתם כח חוש הראות ויכלה לחדור אל תוכו נהפך
הנהו למראה "תכלת" מהנגלה אל הנסתר, גם בשם "תכלת" במובן המלה
"תכלה" אשר הוראתה סוף וגבול...

רש"י הירש, חורב מצוה יט - ציצית

הרגשת הלבוש מלכות

לכאורה יפלא למה צריך ציצית תכלת כדי להזכיר ים שעל ידו יזכור רקיע עד
שיזכר מכסא הכבוד, הרי הרקיע פרוש בשמים כיריעה ותיכף שמביט ברקיע יזכר
בכסא הכבוד. אלא אינה דומה מעלת לבישת התכלת על גופו להבטה ברקיע כדי

להזכר בכסא הכבוד, מאחר והצבע בכנף בגדו מזכיר את הרקיע וכו', אם כן הבגד הוא כזה שמבטא את זכרון כסא הכבוד ואת היושב על הכסא, נמצא שהאדם המתעטף בטלית המצויצת הריהו עוטה מלבוש של כבוד וכעין המעוטר בכתרו של מלך, הלא אז האדם עצמו מרגיש שהוא זה המעוטר בלבוש מלכות ואינו כאחד האדם, וממילא איך הוא יכול לחטוא? ומתקיימת בלבישת הציצית האזהרה "ולא תתורו" וגו' כמובא בחז"ל (מנחות מד), מאחר שהלבושה מרגיש שהוא חלק אלוך ממעל, ואז כבר לא יעשה מעשים שאינם הולמים. והענין שהאדם מרגיש גדלות חלק אלוך ממעל, לא חלילה גאווה, אלא דבר זה מגביהו ומביאו להתעלות ולא נותן לו מקום לחטא ועבודתו היא לברוא 'אדם' שירגיש מלך, שכן הרגשת ה'מלכות' אינה רק מרחיקתו מן החטא שלמעשה ימנע ויזהר, אלא מבדילתם זה מזה שהם דברים אחרים שאינם מתאימים כלל האיך במצב התעלות של גדלות מלכות יחטא ואשם.

כרם טוביה פ' שלח

אם היינו זוכים היינו מפזרים הון רב על מצוות תכלת

"...וזכני ברחמיך הרבים לקים מצות ציצית בשלמות בכל פרטיה ודקדוקיה וכונותיה ותרי"ג מצוות התלוים בה ובלב טוב ובשמחה גדולה. ויהי רצון לפניך שתהא חשובה מצות ציצית שאנו עושין מצמר לבן כאלו קימנו גם מצות תכלת שבציצית, כי גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ואנו חפצים ומתגעגעים לקים מצות תכלת שבציצית. ואם היינו זוכים למצא תכלת לציצית היינו מפזרים הון רב כדי לקים המצוה בשלמות. אך בעוונותינו הרבים חרב בית מקדשנו, ונתעלם החלזון בעוונותינו. ומאז והלאה אין אנו זוכים לקים מצותך בשלמות. על כן יהי רצון מלפניך שתהא חשובה מצות ציצית לבן לפניך כאלו קימנו מצות תכלת שבציצית. ורחם עלינו ובנה עירך במהרה בימינו, והביאנו לשלום לארץ הקדושה, וזכנו שיחזור ויתגלה החלזון. ונזכה לקים מצות תכלת שבציצית ועל ידי זה תכלה ותשבר ותעקר ותמגר מלכות הרשעה מן העולם. ויקיים מקרא שכתוב: "כלה בחמה כלה ואינמו, וידעו כי אלהים מושל ביעקב לאפסי הארץ סלה".

לקוטי תפילות חלק ראשון תפילה מט